

Załącznik do Uchwały nr V/46/2019 Rady Miejskiej w Pakości z dnia 28 marca 2019 r.

**PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE PAKOŚĆ
NA LATA 2019-2021**

2019

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
I. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU	5
II. INFORMACJE OGÓLNE O GMINIE	5
III. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE	7
1. DZIECKO I MŁODZIEŻ W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM.....	7
2. RODZINA I DZIECKO W ŚRODOWISKU LOKALNYM	11
3. POMOC I WSPARCIE RODZINY I DZIECKA W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ.....	19
4. ANALIZA SWOT	31
5. INSTYTUCJE I ORGANIZACJE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ RODZINY I DZIECKA	34
IV. CELE I ZADANIA	38
V. ADRESACI PROGRAMU	45
VI. FINANSOWANIE PROGRAMU.....	45
VII. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU	46
SPIS TABEL I WYKRESÓW	50

WPROWADZENIE

Rodzina jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i zaspokajania potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka, jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces jego socjalizacji, kształtowanie osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina zaspokaja wszystkie potrzeby dziecka w sferze psychicznej i materialno-bytowej, jest źródłem poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa. Są jednak rodziny, które niewłaściwie pełnią przypisane im role. W rodzinach tych niejednokrotnie zachodzą zjawiska patologiczne (np. alkoholizm, przemoc, rozwody lub śmierć rodziców, sieroctwo społeczne, narkomania, przestępczość, próby samobójcze, ubóstwo i bezrobocie, brak właściwej opieki rodzicielskiej i nieporadność życiowa oraz nieprzystosowanie społeczne), które czynią je dysfunkcjonalnymi, czyli takimi, które nie potrafią sprostać swoim obowiązkom, m.in. względem dzieci, oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych.

Dezorganizacja rodziny powoduje, że staje się ona niewydolna wychowawczo, a tym samym wymaga stałego monitorowania i świadczenia komplementarnego wsparcia ze strony przedstawicieli różnych grup zawodowych (np. pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, opiekunów placówek wsparcia dziennego, pracowników ochrony zdrowia, policji, kuratorów sądowych czy przedstawicieli innych instytucji i organizacji, które działają na rzecz rodziny i dziecka) oraz podejmowania działań w oparciu o sprecyzowany plan działania. Taką możliwością daje stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny, który – przy założeniu, że naturalnym i koniecznym środowiskiem wychowania dziecka jest rodzina – powinien być nastawiony na pomoc w rozwiązywaniu życiowych jej problemów oraz przywróceniu prawidłowego funkcjonowania, a gdy już nastąpi rozkład więzi rodzinnych i zaistnieją okoliczności zmuszające do rozłączenia rodziny i umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na motywowanie rodziców do zmiany oraz stworzenie warunków do powrotu dziecka do rodziny.

Istotne znaczenie dla stworzenia systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych ma przygotowanie programowych podstaw jego funkcjonowania. Na szczeblu gminnym taką rolę pełnią programy wspierania rodziny, w ramach których planowane są zadania służące wzmocnieniu bądź przywróceniu zdolności rodzin do wypełniania przypisanym im funkcji głównie poprzez wczesną profilaktykę i interwencję.

Niniejszy program został przygotowany w Ośrodku Pomocy Społecznej w Pakości. Moderatorem prac nad dokumentem było Centrum Wspierania Służb Społecznych w Częstochowie.

Program składa się z kilku części. W pierwszej zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia programu.

Druga i trzecia część programu obejmują informacje ogólne na temat gminy oraz diagnozę sytuacji rodziny i dziecka w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane od podmiotów działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, analizę ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego, a także identyfikację instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz rodziny i dziecka w gminie.

Czwarta część programu, obejmująca przygotowany w formie zestawień tabelarycznych harmonogram, wyznacza cele i niezbędne do podjęcia zadania, wskazując m.in. realizatorów poszczególnych zapisów oraz czas ich wdrożenia.

Piąta i szósta część programu zawierają informacje na temat sposobu finansowania dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego w części czwartej dokumentu zestawu wskaźników monitoringowych.

I. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA PROGRAMU

Obowiązek opracowania Programu Wspierania Rodziny w Gminie Pakość na lata 2019-2021 wynika z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”.

Program pozostaje w zgodności ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pakość na lata 2016-2020 i umożliwi aplikowanie o dodatkowe środki finansowe w oparciu o konkursy ogłaszane przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach programów resortowych, w tym resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

II. INFORMACJE OGÓLNE O GMINIE

Pakość jest gminą miejsko-wiejską położoną w południowo-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie inowrocławskim. Zajmuje powierzchnię 86,5 km² i należy do mniejszych gmin w powiecie i w województwie. W jej skład wchodzi miasto Pakość oraz 16 miejscowości wiejskich tworzących 12 sołectw: Dziarnowo, Gorzany-Giebni-Węgierce, Jankowo, Kościelec, Ludkowo-Mielno-Wojdał, Ludwiniec, Łącko, Radłowo, Rybitwy, Rycerzewo, Rycerzewko i Wielowieś.

Pod względem fizycznogeograficznym gmina leży na styku Pojezierza Gnieźnieńskiego (w jego części zachodniej) i Równiny Inowrocławskiej (w części wschodniej). Wyraźną granicę obu jednostek wyznacza rzeka Noteć, która przepływa przez jeziora Mielno i Pakoskie.

Na koniec 2018 roku gmina liczyła 9.669 mieszkańców, w tym 4.963 kobiety. W ostatnich latach liczba ludności gminy utrzymuje się na zbliżonym poziomie, widoczny jest natomiast postępujący proces starzenia się mieszkańców. W latach 2015-2017 udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gminy zwiększył się z 18,1% do 19,5%.

Gmina jest typową gminą o charakterze rolniczym, czemu sprzyjają dobre gleby oraz wysoka kultura rolna. W strukturze upraw dominują zboża, ziemniaki, warzywa gruntowe, uprawy przemysłowe, buraki cukrowe oraz rzepak i rzepik.

Na terenie gminy funkcjonuje 611 podmiotów gospodarczych. Na koniec 2018 roku działalność gospodarcza w gminie prowadzona była przede wszystkim w takich sekcjach, jak: handel i usługi w zakresie napraw, transport i gospodarka magazynowa oraz przetwórstwo przemysłowe i budownictwo.

Bezrobocie należy do czołowych problemów społecznych w gminie. Mimo stałego zmniejszania się liczby osób bezrobotnych w gminie (z 764 osób w 2015 r. do 484 osób w 2018 r.), udział tych osób w ogóle ludności w wieku produkcyjnym w gminie był dość wysoki i wynosił 9% w 2017 roku.

W ostatnich latach zwiększyła się liczba mieszkań w gminie, przy czym liczba mieszkań socjalnych jest niewielka (9 w latach 2015-2017) i zarazem niewystarczająca do zaspokojenia potrzeb mieszkańców gminy w tym zakresie.

Zdecydowana większość mieszkań w gminie wyposażona jest w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu splukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Niedostatecznie rozwinięta jest natomiast sieć gazowa, do której dostęp ma nieco ponad połowa mieszkańców gminy, przy czym są to głównie mieszkańcy miasta.

W gminie znajduje się baza oświatowa, na którą składają się: Przedszkole Miejskie w Pakości, prywatne Przedszkole Hop-Siup w Pakości, Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Pakości, Zespół Placówek Oświatowych w Kościelcu z działającym w jego strukturach przedszkolem, Szkoła Podstawowa im. Ewarysta Estkowskiego w Pakości oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Pawła II w Kościelcu.

Działalność kulturalna w gminie ogniskuje się wokół Ośrodka Kultury i Turystyki oraz Biblioteki Publicznej w Pakości. Uprawianiu sportu i rozwojowi kultury fizycznej w gminie sprzyja infrastruktura sportowa obejmująca m.in.: stadion, 2 kompleksy boisk „Orlik”, boiska piłkarskie i szkolne, sale gimnastyczne i place zabaw.

Opiekę medyczną zapewnia mieszkańcom gminy Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medicus”. Główną instytucją realizującą zadania pomocy społecznej w gminie jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości, nad bezpieczeństwem publicznym jej mieszkańców czuwa Komisariat Policji w Pakości. Sektor pozarządowy funkcjonujący w gminie obejmuje kilkanaście organizacji.

III. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE

1. DZIECKO I MŁODZIEŻ W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM

Diagnoza sytuacji dzieci i młodzieży w środowisku szkolnym i rodzinnym została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących w gminie placówkach oświatowych. Badania te umożliwiły identyfikację występujących problemów i przyczyn negatywnych zachowań, pozyskanie informacji na temat posiadanych przez placówki zasobów, oferty zajęć dodatkowych, podejmowanych działań profilaktycznych i wychowawczych, form współpracy z rodzicami oraz z innymi instytucjami i organizacjami, a także określenie potrzeb dzieci i młodzieży oraz możliwości ich zaspokojenia.

Do analizy przedłożono 3 ankiety z następujących placówek: Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Pakości (liczba uczniów: 464), Szkoła Podstawowa im. Ewarysta Estkowskiego w Pakości (liczba uczniów: 232) oraz Zespół Placówek Oświatowych w Kościelcu (liczba dzieci i uczniów: 192, w tym 59 dzieci w przedszkolu i 133 uczniów w szkole).

Posiadane zasoby oraz oferta zajęć dodatkowych

Wszystkie badane placówki dają możliwość skorzystania ze wsparcia pedagoga i logopedy, w każdej szkole jest pielęgniarka; w SP im. E. Estkowskiego także psycholog i doradca zawodowy – ten ostatni również w Zespole Placówek Oświatowych w Kościelcu. Wszystkie placówki prowadzą dożywianie – stołówki nie ma w ZPO w Kościelcu.

Biblioteka, świetlica, sala gimnastyczna, boisko szkolne i pracownia komputerowa z dostępem do sieci Internet znajdują się we wszystkich szkołach, podobnie jak sprzęt audiowizualny. W żadnej placówce nie ma natomiast klas integracyjnych.

Dane szczegółowe na temat zasobów poszczególnych placówek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Zasoby ankietowanych placówek oświatowych

zasoby placówek	Szkoła Podstawowa im. E. Estkowskiego w Pakości	Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Pakości	Zespół Placówek Oświatowych w Kościelcu	ogółem
dostęp do pedagoga				3
dostęp do pielęgniarki				3
dostęp do logopedy				3
dostęp do psychologa				1
dostęp do doradcy zawodowego				2
prowadzenie dożywiania				3
sprzęt audiowizualny				3
biblioteka szkolna				3
świetlica szkolna				3
stołówka				2
sala gimnastyczna				3
boisko szkolne				3
pracownia komputerowa z Internetem				3
klasy integracyjne				0

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w placówkach oświatowych w gminie.

Badane placówki proponują uczniom zajęcia dodatkowe, w tym kierowane do osób mających specjalne potrzeby edukacyjne. Jako zajęcia dodatkowe najczęściej prowadzone są przedmiotowe koła zainteresowań, zajęcia artystyczne i sportowe. Uczniom ze specjalnymi potrzebami szkoły oferują: zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rewalidacyjne (indywidualne i grupowe), także zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne i poszerzające umiejętności uczenia się.

Problemy dzieci, młodzieży i ich rodzin oraz przyczyny negatywnych zachowań

W opinii przedstawicieli ankietowanych placówek dzieci, młodzieży i ich rodziny, najczęściej zmagają się z problemami, u podstaw których leżą prowadzące do niewydolności opiekuńczo-wychowawczej ogólne problemy rodziny związane z brakiem pracy, ubóstwem i uzależnieniami. Ankietowani podkreślili trudną sytuację rodzin, w których następuje rozluźnienie więzi, często wskutek obowiązków zawodowych rodziców. Efektem tego są m.in. problemy natury emocjonalnej, agresja i przemoc oraz nieprzestrzeganie przyjętych norm i zasad postępowania.

Wśród najczęstszych przyczyn negatywnych zachowań wśród dzieci i młodzieży badani wskazywali niski poziom kompetencji wychowawczych rodziców, ujawniający się m.in. w nieprawidłowych relacjach rodzinnych, negatywnych wzorcach oraz braku wsparcia i umiejętności konstruktywnego rozwiązywania konfliktów, a także zaburzenia rozwojowe dzieci i młodzieży, negatywny wpływ grupy rówieśniczej oraz brak możliwości wartościowego spędzania czasu wolnego.

Podejmowane działania profilaktyczne i wychowawcze

Ankietowane placówki podejmują różnorodne działania profilaktyczne i wychowawcze – realizują programy profilaktyczne i wychowawcze, organizują warsztaty, zajęcia z pedagogiem, zajmują się kierowaniem do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Szkoły opracowują także i egzekwują regulaminy dotyczące zachowania uczniów, wdrażają procedury „Postępowania z uczniem stwarzającym trudności wychowawcze”, pracują nad rozwijaniem u uczniów umiejętności społeczno-emocjonalnych, wzmacnianiem norm i wartości przeciwstawnych zachowaniom problemowym, udzielają wsparcia i pomocy rodzicom borykającym się z trudnościami wychowawczymi.

Współpraca z rodzicami oraz z innymi instytucjami i organizacjami

Badane placówki podejmują współpracę z rodzicami uczniów. Najczęściej w jej ramach odbywają się zebrania ogólne, spotkania indywidualne, a także w razie potrzeby konsultacje ze specjalistami (np. z pedagogiem szkolnym, psychologiem i specjalistą ds. uzależnień). Prowadzona jest również pedagogizacja rodziców. Wychowawcy podejmują także działania

w kierunku angażowania rodziców w życie szkoły poprzez m.in. wspólne organizowanie uroczystości szkolnych, imprez klasowych i wycieczek.

Szkoły współpracują również z innymi instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i ich rodziny. Zazwyczaj są to: działające w Pakości – Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Posterunek Policji, placówki kulturalne oraz zlokalizowane w Inowrocławiu: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Sąd Rodzinny, a także Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży w Bydgoszczy.

Spośród ww. podmiotów, ważną rolę pełni Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Inowrocławiu świadcząca specjalistyczną pomoc psychologiczno-pedagogiczną dzieciom, młodzieży, ich rodzicom i nauczycielom. Placówka zajmuje się diagnozowaniem potrzeb edukacyjnych, odchyleń i zaburzeń rozwojowych lub zaburzeń zachowania dziecka, opiniowaniem i klasyfikowaniem dziecka do odpowiednich form pomocy, opieki, kształcenia lub resocjalizacji, prowadzeniem różnych form terapii psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej oraz konsultacji, doradzaniem w zakresie problemów diagnostycznych, wychowawczych lub związanych z kierunkiem kształcenia bądź wyboru zawodu, profilaktyką i popularyzowaniem wiedzy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej.

W roku szkolnym 2017/2018 pomocą specjalistów z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej objętych zostało 153 dzieci i młodzieży z gminy Pakość. Główną przyczynę udzielenia wsparcia stanowiły problemy rozwojowe małego dziecka, potrzeba określenia dojrzałości do podjęcia nauki w klasie pierwszej, zaburzenia mowy, problemy emocjonalne i trudności wychowawcze. Poradnia udzielała także pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu. Dzieci i młodzież z gminy Pakość korzystały z różnych form pomocy oferowanych przez Poradnię. Były to m.in. indywidualne zajęcia z psychologiem i pedagogiem oraz zajęcia grupowe rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne.

Istotne znaczenie ma również współpraca placówek oświatowych z kuratorami sądowymi. Według informacji Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Inowrocławiu, w 2015 roku w gminie Pakość dozorem kuratorskim objęto 49 osób, rok później 42 osoby, a w 2017 roku 23 osoby.

Potrzeby dzieci i młodzieży oraz możliwości ich zaspokojenia

Za najważniejsze potrzeby dzieci i młodzieży w gminie przedstawiciele ankietowanych placówek uznali zapewnienie im możliwości konstruktywnego spędzania czasu wolnego i rozwijania zainteresowań oraz ustabilizowanie sytuacji w rodzinach z problemami.

W celu zaspokojenia potrzeb dzieci i uczniów, badane placówki w ramach posiadanych zasobów i środków już podejmują i realizują działania w tym kierunku. Równocześnie widzą możliwość rozwinięcia oferty zajęć pozalekcyjnych, m.in. wspólnych wyjazdów. Badani wskazali również na potrzebę szybkiej diagnozy dysfunkcji uczniów oraz systematycznego podnoszenia kompetencji wychowawczych rodziców.

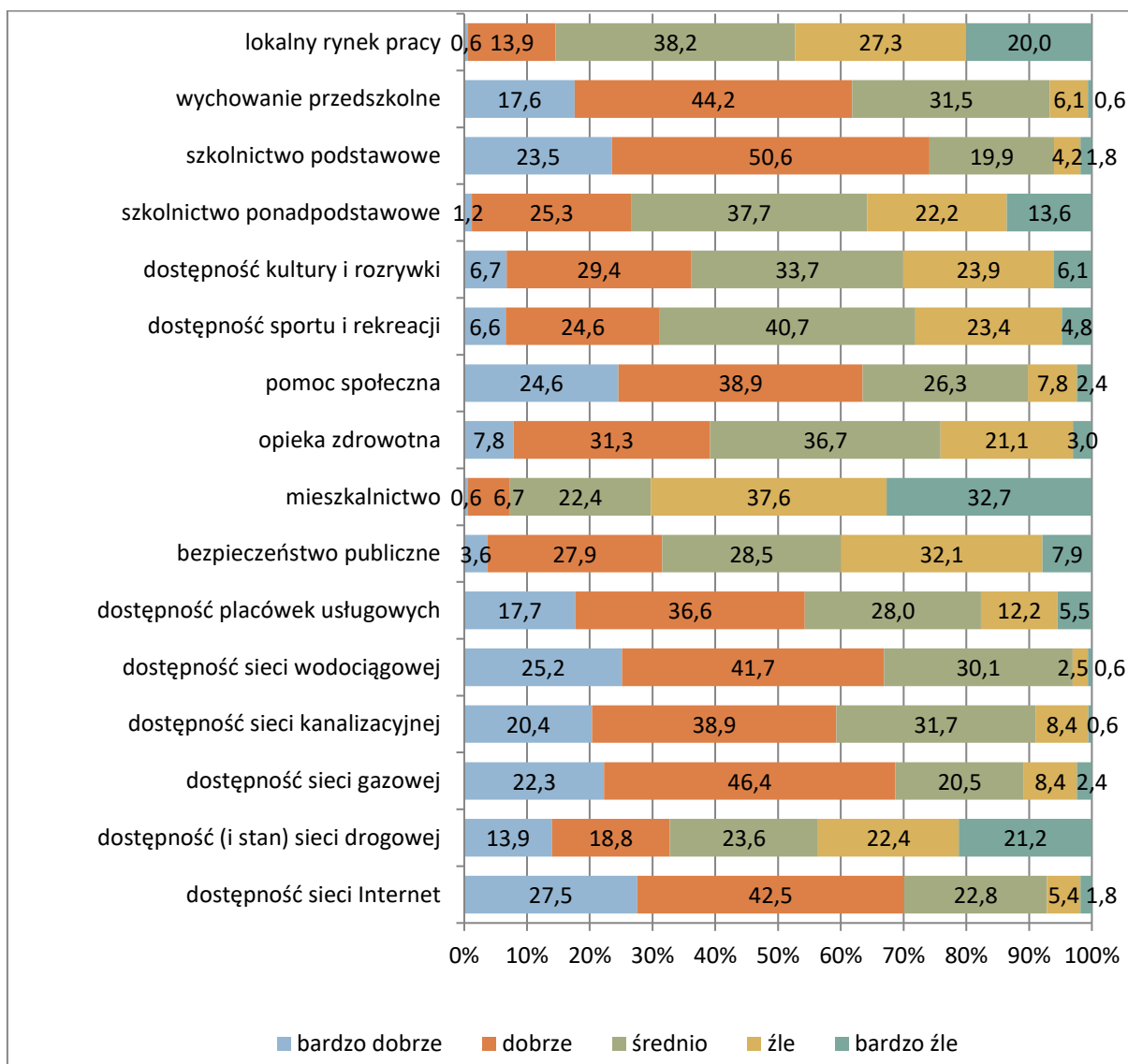
2. RODZINA I DZIECKO W ŚRODOWISKU LOKALNYM

W ramach diagnozy sytuacji rodziny i dziecka w gminie przeprowadzono również badania ankietowe wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Burmistrza Pakości, jego Zastępcy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Miejskiego, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Badania te posłużyły m.in. ocenie warunków życia w gminie, identyfikacji występujących na jej terenie problemów społecznych, wskazaniu grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz poznaniu istotnych z punktu widzenia niniejszego Programu opinii na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego, negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży, ich przyczyn, a także propozycji działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia natężenia tych problemów oraz zminimalizowania ich skutków.

Do analizy przedłożono w sumie 167 wypełnionych anonimowo ankiet. Odpowiedzi na pytanie o warunki życia w gminie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Warunki życia w gminie

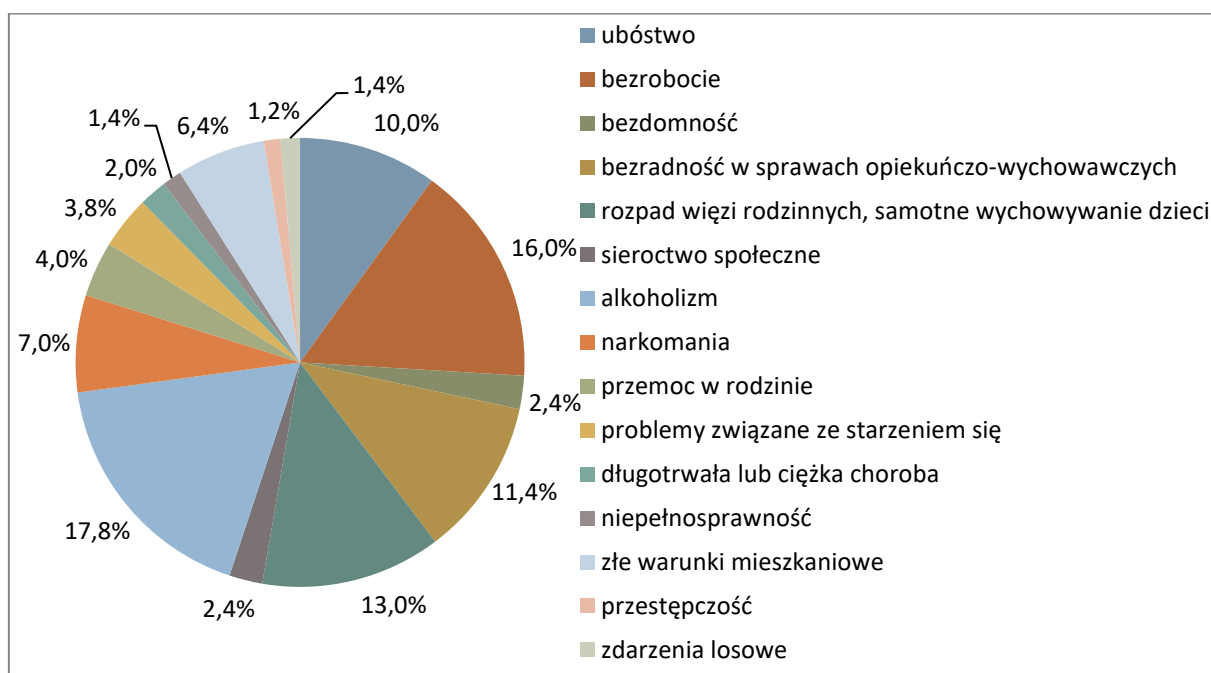
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili dostępność szkolnictwa podstawowego (łącznie 74,1% ocen dobrych i bardzo dobrych), sieci Internet (w sumie 70% ocen dobrych i bardzo dobrych), sieci gazowej (łącznie 68,7% ocen dobrych i bardzo dobrych), wodociągowej (w sumie 66,9% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz z wysoką oceną spotkały się również: pomoc społeczna (łącznie 63,5% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz dostęp do wychowania przedszkolnego (w sumie 61,8% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najgorzej ankietowani ocenili sytuację mieszkaniową (w sumie 70,3% ocen złych i bardzo złych) i na lokalnym rynku pracy (łącznie 47,3% ocen złych i bardzo złych), dostępność i stan sieci drogowej (w sumie 43,6% ocen złych i bardzo złych), stan bezpieczeństwa publicznego (łącznie 40% ocen złych i bardzo złych), a także dostęp do szkolnictwa ponadpodstawowego (łącznie 35,8% ocen złych i bardzo złych).

Kolejny wykres przedstawia odpowiedzi badanych na pytanie o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy.

Wykres 2. Problemy najczęściej dotykające rodziny zamieszkujące w gminie

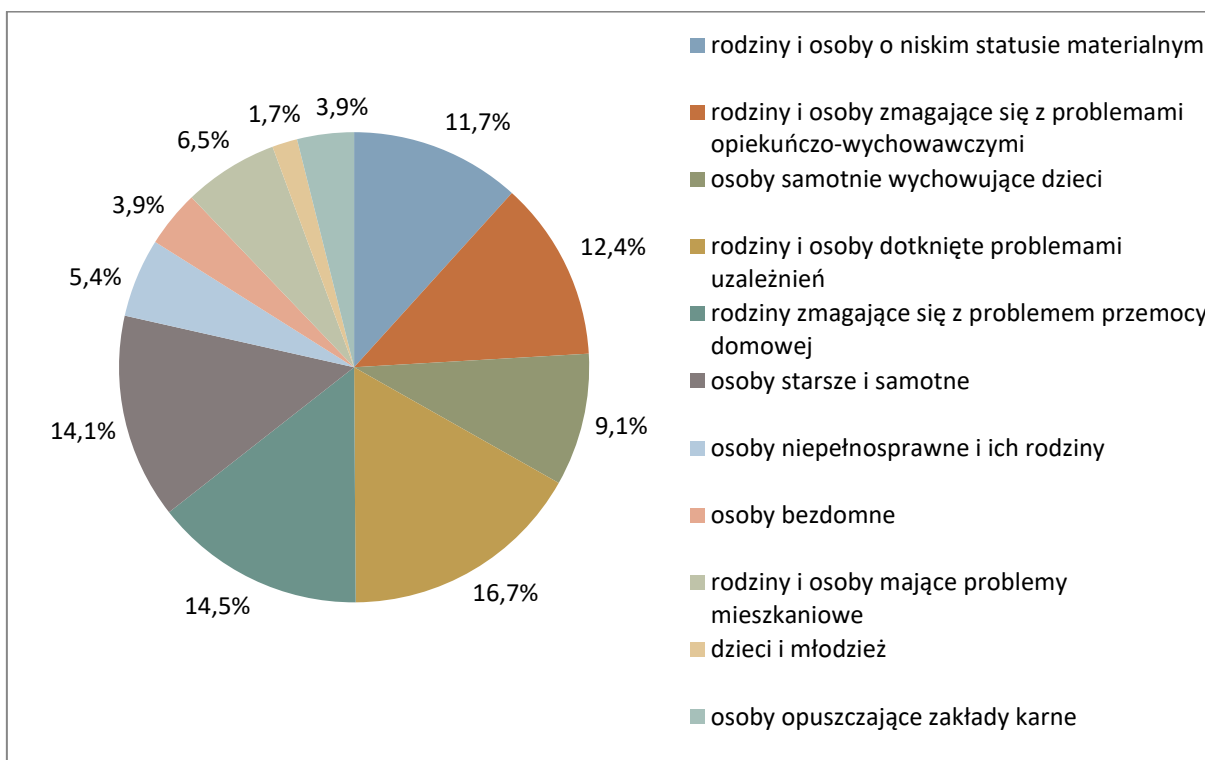

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli alkoholizm (17,8%), bezrobocie (16%), a następnie rozpad więzi rodzinnych i samotne wychowywanie dzieci (13%), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (11,4%), zaniedbanie dzieci (11,4%) oraz ubóstwo (10%).

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

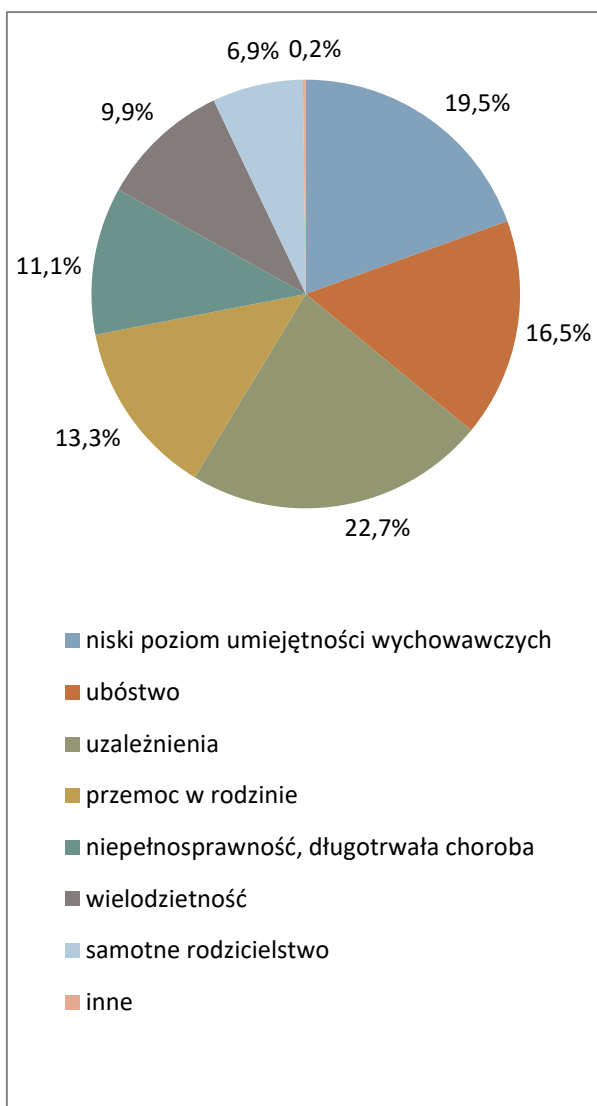
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (16,7%), rodziny zmagające się z problemem przemocy domowej (14,5%) oraz osoby starsze i samotne (14,1%).

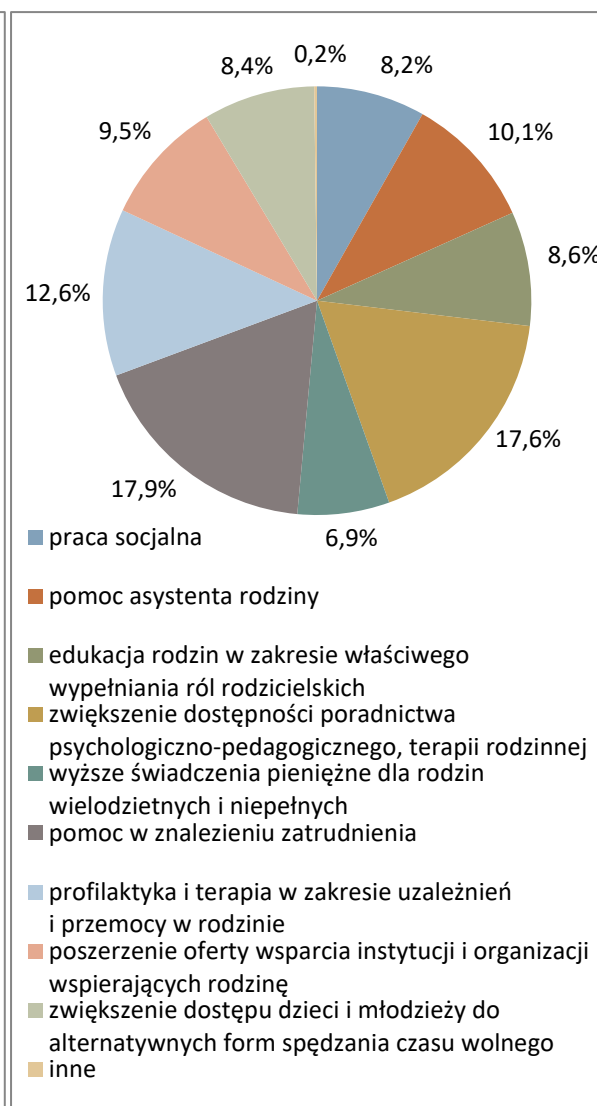
Na kolejnych miejscach znalazły się rodziny i osoby mające problemy opiekuńczo-wychowawcze (12,4%) oraz rodziny i osoby o niskim statusie materialnym (11,7%).

Na poniższych wykresach przedstawiono odpowiedzi respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz wskazane przez nich działania, które przyniosłyby największą skuteczność w zapobieganiu i rozwiązywaniu tego problemu.

Wykres 4. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

Wykres 5. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

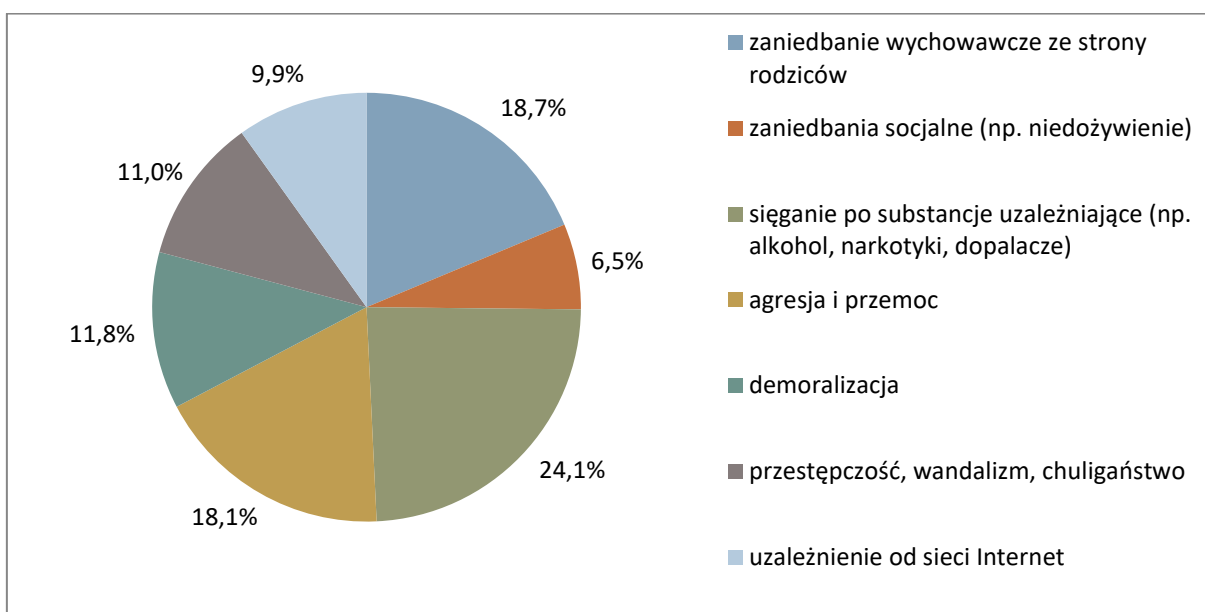
W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia (22,7%) i niski poziom umiejętności wychowawczych (19,5%). Zdaniem respondentów duży wpływ na występowanie tego problemu mają również ubóstwo (16,5%), przemoc w rodzinie (13,3%), oraz niepełnosprawność i długotrwała choroba (11,1%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (17,9%) oraz zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-

pedagogicznego i terapii rodzinnej (17,6%), a także prowadzenie profilaktyki i terapii w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie (12,6%) oraz zapewnienie pomocy ze strony asystenta rodziny (10,1%).

Następne wykresy prezentują opinie respondentów na temat negatywnych zjawisk społecznych, na które narażone są dzieci i młodzież w gminie, problemów występujących w rodzinie i w środowisku lokalnym, które są ich najczęstszymi przyczynami, oraz działań, które mogłyby być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież.

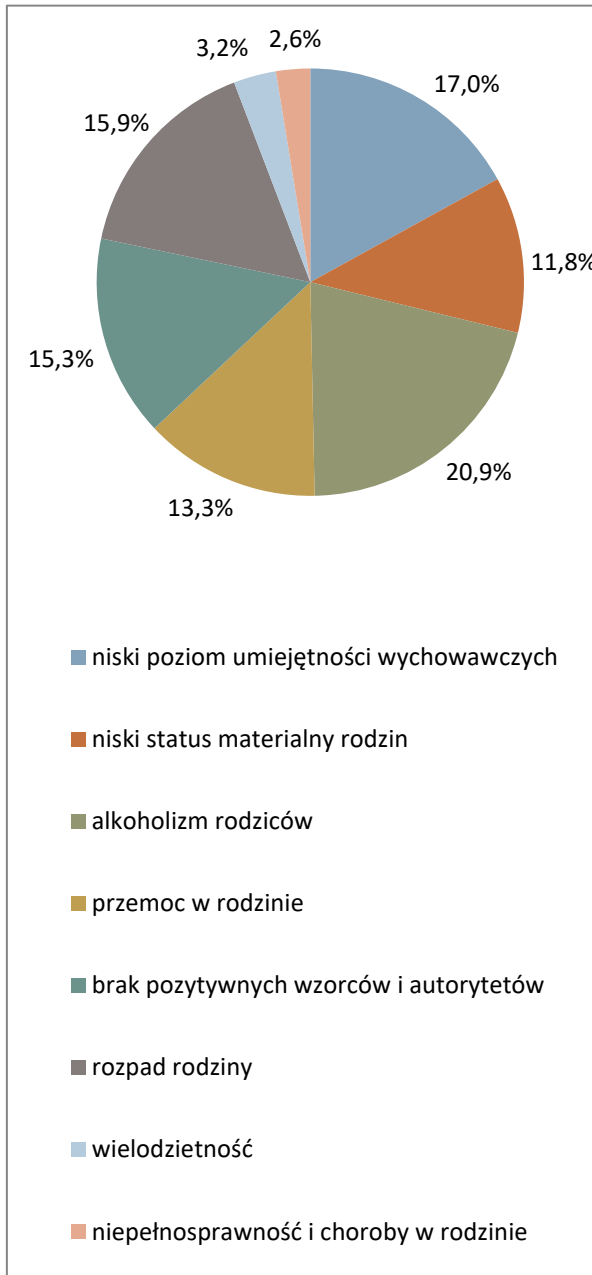
Wykres 6. Negatywne zjawiska społeczne, na które narażone są dzieci i młodzież w gminie

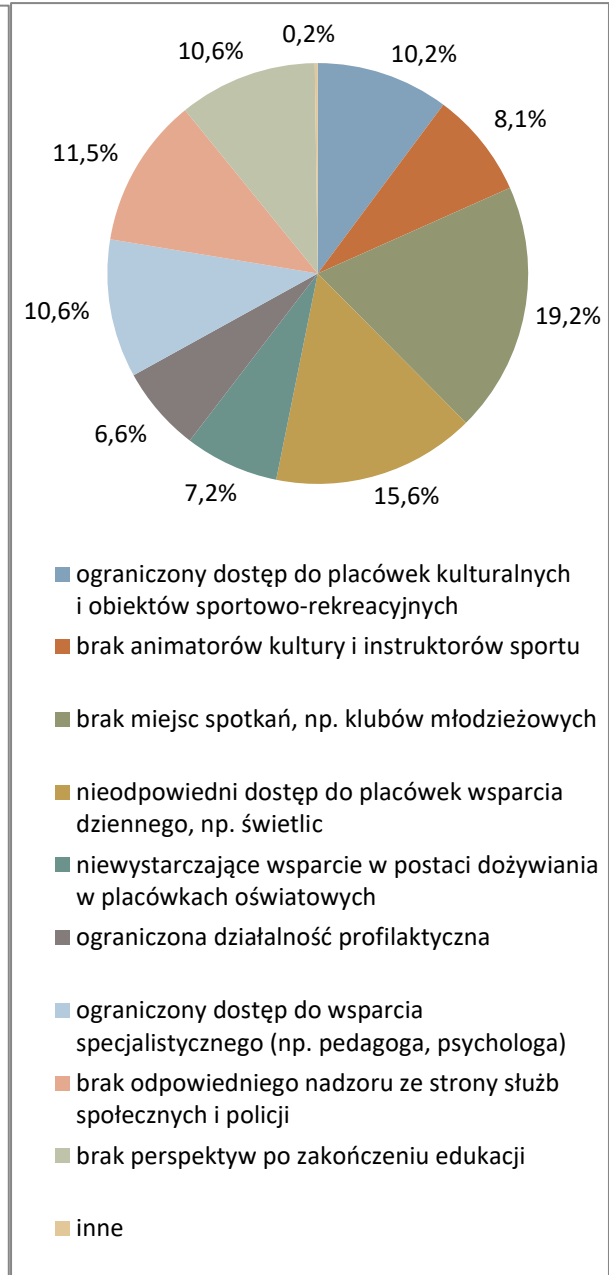
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięgnięcie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki, dopalacze (24,1%), zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (18,7%) oraz agresja i przemoc (18,1%).

Wykres 7. Problemy występujące w rodzinie, które są najczęstszymi przyczynami negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z gminy

Wykres 8. Problemy występujące w środowisku lokalnym, które są najczęstszymi przyczynami negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z gminy

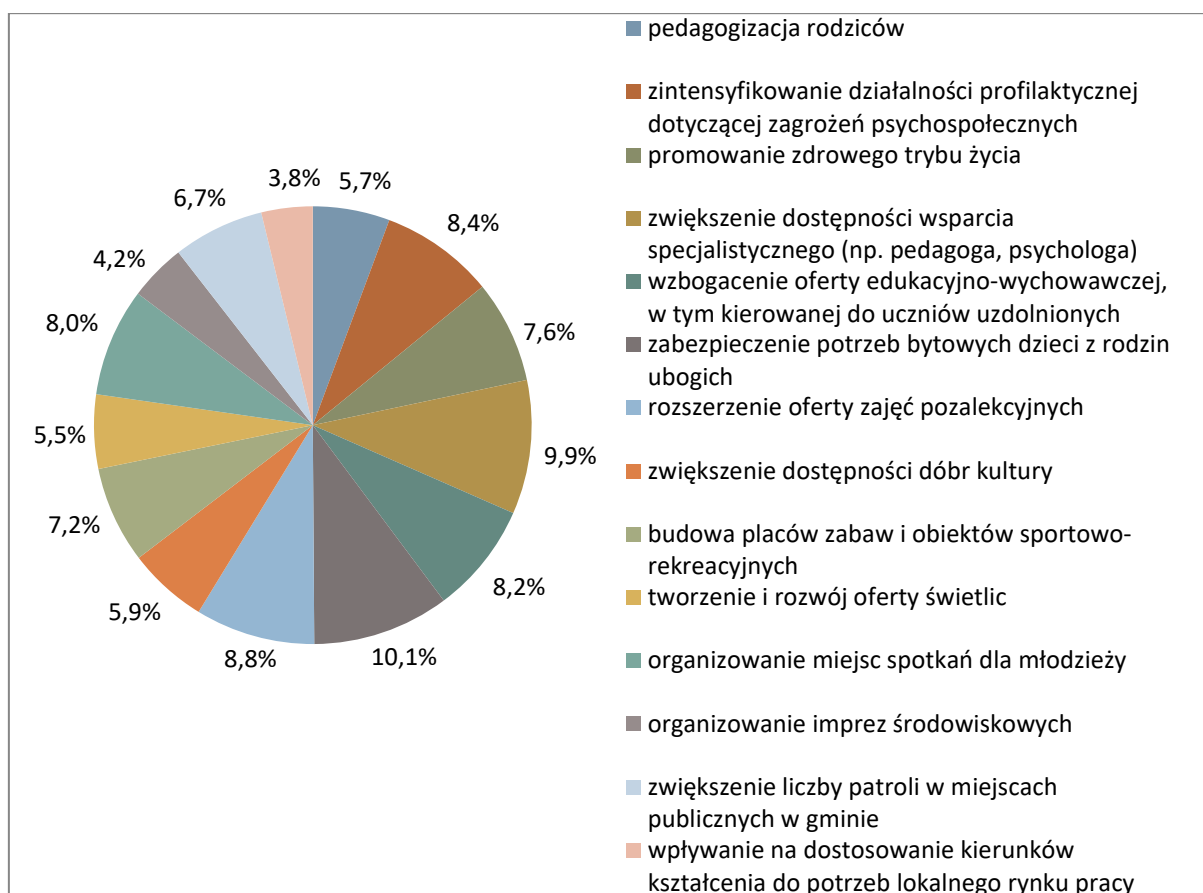

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Identyfikując problemy występujące w rodzinie, które są najczęstszymi przyczynami negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z gminy, ankietowani wskazali na alkoholizm rodziców (20,9%), a także niski status materialny rodzin (17%), rozpad rodziny (15,9%) oraz brak pozytywnych wzorców i autorytetów (15,3%).

Szukając z kolei przyczyn negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży w problemach występujących w środowisku lokalnym, badani szczególną uwagę zwrócili na brak miejsc spotkań, np. klubów młodzieżowych (19,2%), nieodpowiedni dostęp do placówek wsparcia dziennego (np. świetlic środowiskowych, socjoterapeutycznych; 15,6%) oraz brak odpowiedniego nadzoru ze strony służb społecznych i policji (11,5%).

Wykres 9. Działania mogące być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wskazując działania, jakie mogłyby być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w gminie ankietowani podkreślili przede wszystkim potrzebę zabezpieczenia potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich (dożywianie, wyposażenie w podręczniki i pomoce szkolne, organizacja wypoczynku; 10,1%), zwiększenia dostępności wsparcia specjalistycznego (np. pedagoga, psychologa; 9,9%), rozszerzenia oferty zajęć pozalekcyjnych (8,8%) czy zintensyfikowania działalności profilaktycznej dotyczącej zagrożeń psychospołecznych (8,4%).

3. POMOC I WSPARCIE RODZINY I DZIECKA W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ

Główną instytucją, która świadczy w gminie pomoc i wsparcie rodzinom i dzieciom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości. Prowadząc działalność w tym zakresie opiera się on na swoim statucie oraz realizuje zadania wynikające m.in. z takich aktów prawnych, jak: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o systemie oświaty, ustawa o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, ustawa o samorządzie gminnym, ustawa o finansach publicznych, ustawa o dodatkach mieszkaniowych, ustawa – Prawo energetyczne, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, a także uchwały Rady Miejskiej w Pakości oraz porozumienia zawarte z organami administracji rządowej oraz innymi podmiotami w celu wykonywania innych zadań gminy z zakresu pomocy społecznej.

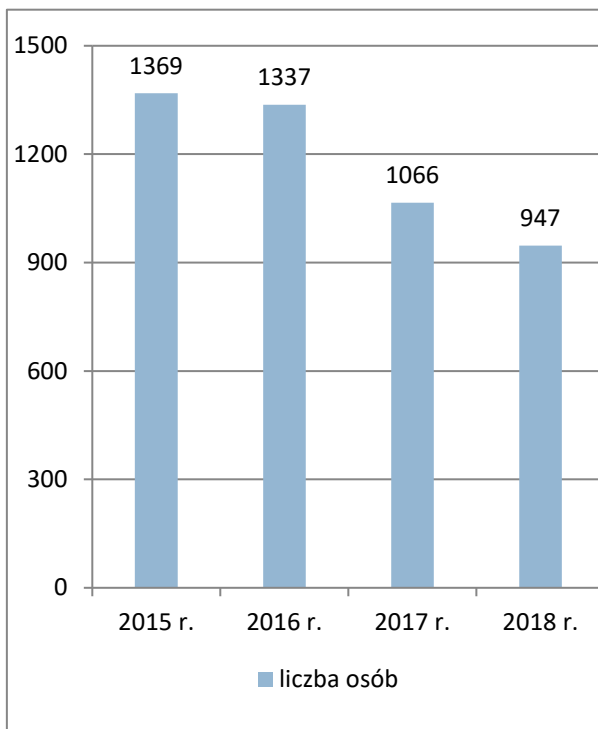
W latach 2017-2018 liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie, była znacznie niższa niż w latach 2015-2016 (1.369 w 2015 r., 1.337 w 2016 r., 1.066 w 2017 r., 947 w 2018 r.), podobnie jak liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie (1.172 w 2015 r., 1.105 w 2016 r., 931 w 2017 r., 817 w 2018 r.) oraz liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy (421 w 2015 r., 417 w 2016 r., 441 w 2017 r.).

W latach 2015-2018 systematycznie zmniejszała się liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne (z 1.059 w 2015 r. do 701 w 2018 r.) i niepieniężne (z 645 w 2015 r. do 485 w 2018 r.).

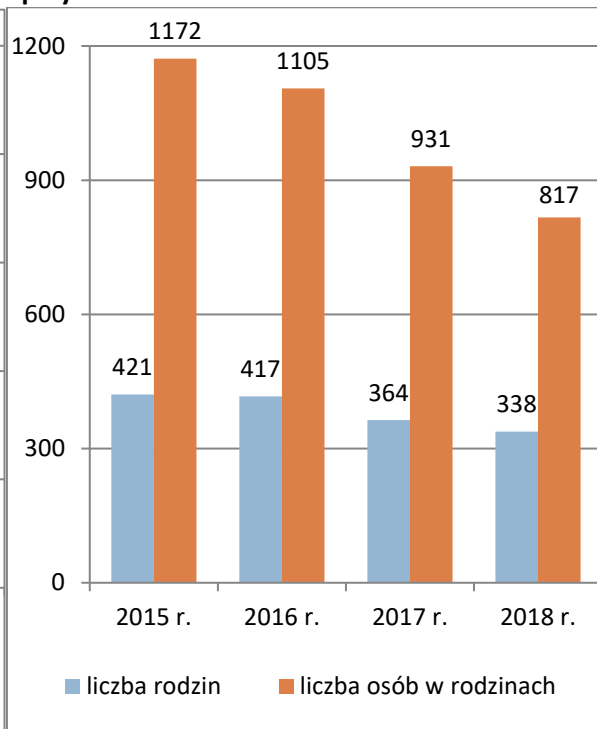
W analizowanym okresie udział osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie, w ogóle mieszkańców gminy wykazywał tendencję spadkową. W 2015 roku wyniósł on 11,9%, rok później 11,2%, w 2017 roku 9,5%, a w 2018 roku spadł do 8,4%.

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 10. Osoby w gminie, którym w latach 2015-2018 udzielono pomocy i wsparcia

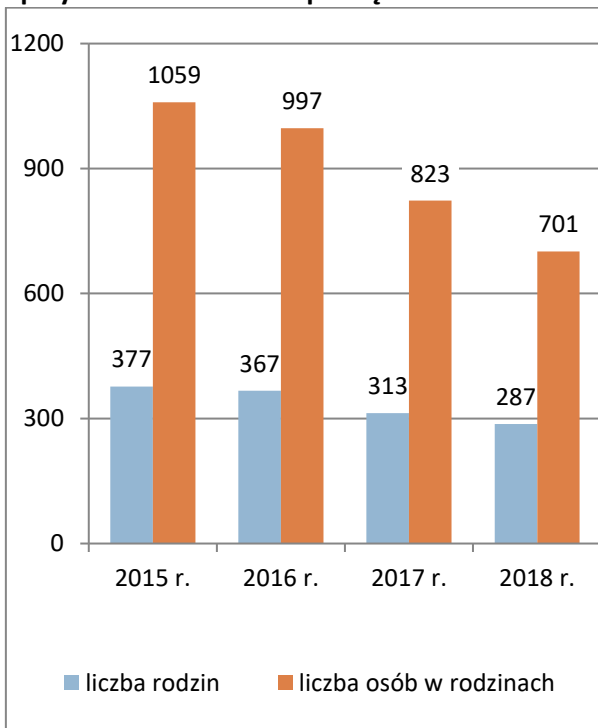

Wykres 11. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, którym w latach 2015-2018 przyznano świadczenie

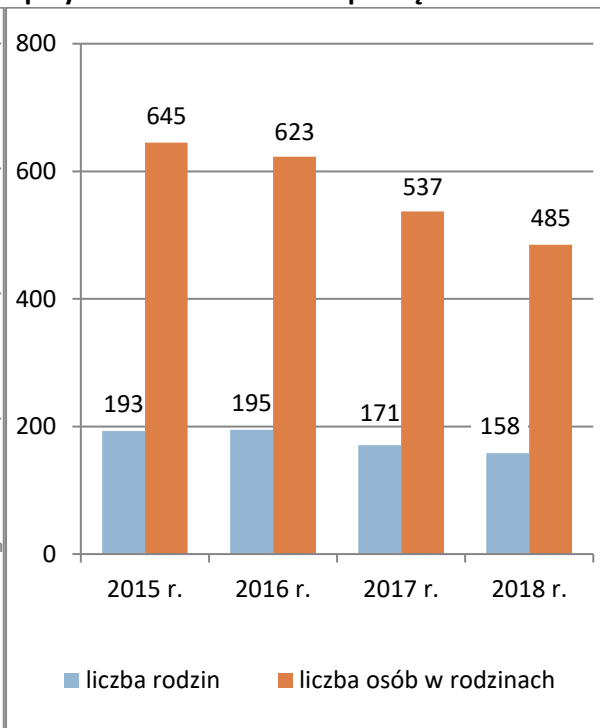

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości.

Wykres 12. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, którym w latach 2015-2018 przyznano świadczenie pieniężne

Wykres 13. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, którym w latach 2015-2018 przyznano świadczenie niepieniężne

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości.

Biorąc pod uwagę strukturę rodzin korzystających ze wsparcia OPS-u, najliczniejsze grupy w latach 2015-2018 stanowiły osoby samotne oraz rodziny jedno- i dwuosobowe. Wśród rodzin z dziećmi i rodzin niepełnych dominowały rodziny z jednym lub dwojgiem dzieci, a wśród rodzin emerytów i rencistów rodziny jedno- i dwuosobowe. Dane szczegółowe na ten temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2015-2018

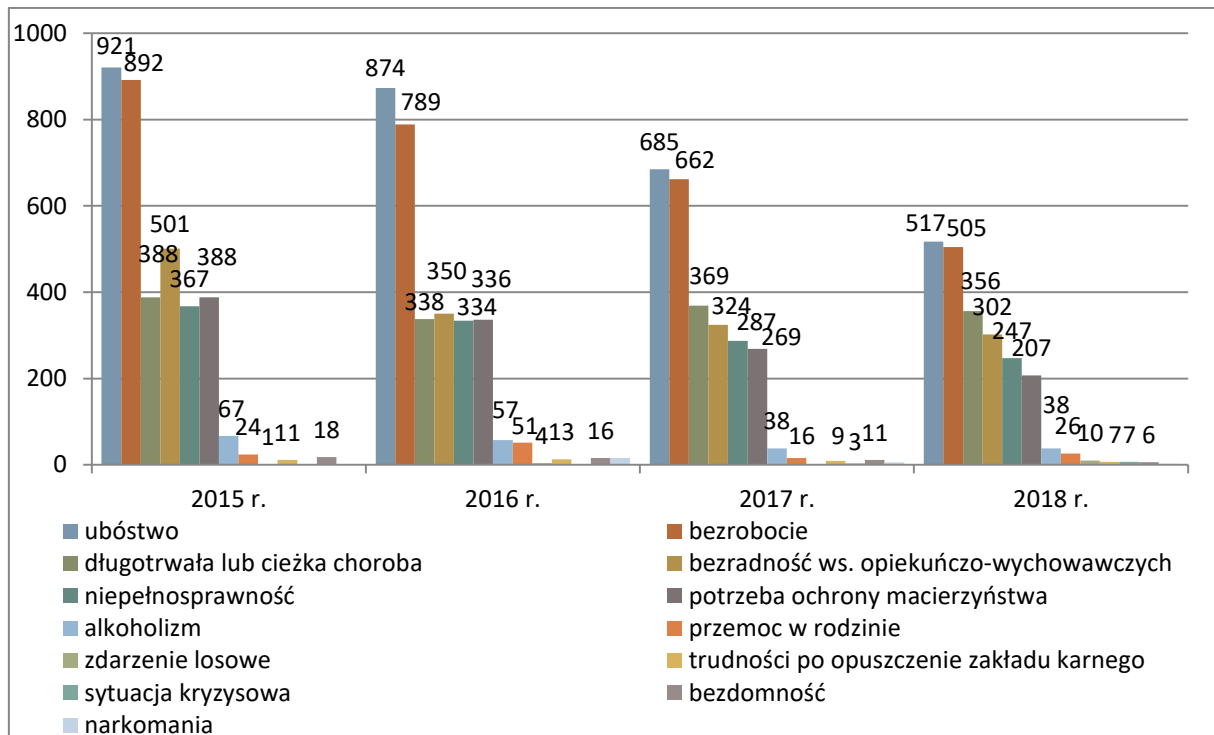
typy rodzin		liczba rodzin				liczba osób w rodzinach			
		2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
rodziny ogółem		495	504	421	389	1.369	1.337	1.066	947
o liczbie osób:	1	132	142	148	148	132	142	148	148
	2	117	130	97	89	234	260	194	178
	3	88	93	63	59	264	279	189	177
	4	88	68	56	44	352	272	224	176
	5	43	44	34	29	215	220	170	145
	6 i więcej	27	27	23	20	172	164	141	123
w tym: rodziny z dziećmi ogółem		228	209	165	148	907	825	660	584
o liczbie dzieci:	1	93	89	63	51	288	264	186	143
	2	89	72	56	55	366	296	221	209
	3	30	29	27	25	153	149	137	129
	4	13	17	18	16	79	103	109	95
	5	3	2	0	1	21	13	0	8
	6	0	0	1	0	0	0	7	0
	7 i więcej	0	0	0	0	0	0	0	0
rodziny niepełne ogółem		68	58	49	50	215	179	143	150
o liczbie dzieci:	1	34	35	29	23	80	85	68	50
	2	25	16	16	21	85	54	51	67
	3	5	2	1	3	25	10	5	17
	4 i więcej	4	5	3	3	25	30	19	16
rodziny emerytów i rencistów ogółem		89	126	113	115	113	256	212	207
o liczbie osób:	1	34	40	48	54	34	40	48	54
	2	33	57	44	41	66	114	88	82
	3	8	17	10	12	24	51	30	36
	4 i więcej	14	12	11	8	66	51	46	35

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS-u w latach 2015-2018 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem. Dość liczne grono stanowiły również osoby zmagające się z długotrwałą lub ciężką chorobą, bezradnością

w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, niepełnosprawnością oraz wymagające ochrony macierzyństwa lub wielodzietności. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2015-2018 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości.

W latach 2015-2018 systematycznie spadała liczba osób w rodzinach objętych wsparciem OPS-u z większości powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, tj. ubóstwa (z 921 w 2015 r. do 517 w 2018 r.), bezrobocia (z 892 w 2015 r. do 505 w 2018 r.), bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (z 501 w 2015 r. do 302 w 2018 r.), niepełnosprawności (z 367 w 2015 r. do 247 w 2018 r.), potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności (z 388 w 2015 r. do 207 w 2018 r.), alkoholu (z 67 w 2015 r. do 38 w 2018 r.) oraz bezdomności (z 18 w 2015 r. do 6 w 2018 r.).

Jednocześnie wahaniom ulegała liczba beneficjentów zmagających się z długotrwałą lub ciężką chorobą (388 w 2015 r., 338 w 2016 r., 369 w 2017 r., 356 w 2018 r.).

Udzielane przez OPS świadczenia pomocy społecznej miały głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2015-2018 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2015-2018

formy świadczeń		liczba osób				liczba świadczeń			
		2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
pieniężne	zasiłek stały	58	59	59	49	553	605	566	471
	zasiłek okresowy	193	147	119	117	1.076	775	609	587
	zasiłek celowy	379	358	296	277	X	X	X	X
	w tym: zasiłek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	329	310	258	220	1.732	1.400	987	821
niepieniężne	posiłek	235	215	190	173	33.115	28.501	27.340	23.622
	w tym: posiłek przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	235	215	190	173	33.115	28.501	27.340	23.622
	schronienie	10	13	9	5	1.987	2.091	1.587	1.489
	ubranie	0	0	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0	0	0	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	6	6	6	6	57	57	59	58
usługi	usługi opiekuńcze	26	35	35	35	6.293	7.076	7.113	7.916
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	24	25	24	25	1.732	1.965	2.064	1.941

Program Wspierania Rodziny w Gminie Pakość na lata 2019-2021

	poradnictwo specjalistyczne	61*	31*	27*	29*	X	X	X	X
	praca socjalna	413*	409*	222*	294*	X	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0*	0*	0*	0*	X	X	X	X
	kontrakt socjalny	0	1	0	0	X	X	X	X
	projekt socjalny	X	X	0	0	X	X	X	X
indywidualne	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	0	X	X	X	X
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	0	0	0	X	X	X	X
wspieranie rodziny	wspieranie rodziny przez asystenta rodziny (liczba asystentów rodziny)	18* (1)	18* (1)	10* (1)	16 (1)	X	X	X	X
	koszt pobytu dzieci z gminy w pieczy zastępczej (w zł)	14.944	42.442	22.972	34.618	X	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2015-2018 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. Liczba osób nim objętych w latach 2015-2018 spadała z roku na rok (z 379 w 2015 r. do 277 w 2018 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem tego Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W latach

2015-2018 liczba osób objętych posiłkiem stale zmniejszała się (z 235 w 2015 r. do 173 w 2018 r.).

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W latach 2017-2018, w porównaniu z latami 2015-2016, liczba rodzin, które objęto pracą socjalną, była niższa (413 w 2015 r., 409 w 2016 r., 222 w 2017 r., 294 w 2018 r.).

W analizowanym okresie OPS realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, zatrudniając 1 asystenta rodziny (część środków finansowych przeznaczonych na ten cel pochodziła z dotacji celowej otrzymanej w ramach rządowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej). W latach 2015-2016 asystent rodziny opieką obejmował narastająco 18 rodzin, w 2017 roku 10 rodzin, a w 2018 roku 16 rodzin.

W latach 2015-2018 Ośrodek partycypował również w kosztach pobytu dzieci z gminy w pieczy zastępczej. W 2015 roku na ten cel wydatkował 14.944 zł, rok później 42.442 zł, w 2017 roku 22.972 zł, a w 2018 roku 34.618,71 zł. W 2018 roku w zawodowych i spokrewnionych rodzinach zastępczych przebywało 6 dzieci z gminy, a w placówce opiekuńczo-wychowawczej 5 dzieci.

W analizowanym okresie OPS realizował także zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Pakość, a także delegując do niego swoich pracowników. Zespół ten skupia przedstawicieli instytucji i organizacji podejmujących w ramach swojej aktywności działania na rzecz ograniczenia tego zjawiska, a jego koordynatorem jest pracownik socjalny Ośrodka.

W latach 2015-2017 w gminie świadczona była także pomoc dla uczniów w postaci stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych. Najczęściej wsparcie to kierowane jest do dzieci pochodzących z rodzin ubogich lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, np. dotkniętych bezrobociem, i służy zmniejszeniu różnic w dostępie do edukacji. Liczba osób nim objętych zmniejszała się z roku na rok (144 w 2015 r., 130 w 2016 r., 93 w 2017 r.), podobnie jak kwota udzielonych świadczeń (158.706 zł w 2015 r., 120.273 zł w 2016 r., 101.000 zł w 2017 r.).

W analizowanym okresie w gminie realizowany był również rządowy program pomocy dla rodzin wielodzietnych. Koordynacją jego realizacji zajmował się OPS, który wydał uprawnionym karty dużej rodziny.

W latach 2015-2017, przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Inowrocławiu, organizowano w gminie prace społecznie użyteczne. W 2015 roku objęto nimi 49 osób, rok później 48 osób, a w 2017 roku 43 osoby. Kwota udzielonych świadczeń zmniejszyła się z roku na rok (102.578 zł w 2015 r., 96.305 zł w 2016 r., 84.499 zł w 2017 r.).

W 2017 roku Ośrodek realizował w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi dwa projekty: „Twórcza Jesień Życia” i „Pomocna dłoń – Wsparcie dla kobiet doświadczających przemocy w rodzinie – II edycja”. Celem pierwszego z nich było zwiększenie aktywności społecznej 20 mieszkańców gminy Pakość powyżej 60. roku życia poprzez rozwój usług społecznych przyczyniających się do integracji wewnątrzpokoleniowej w zakresie twórczej ekspresji. Drugi projekt stanowił kontynuację działań podjętych w 2016 roku na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Pakość i skupiał się na organizowaniu wsparcia psychologicznego dla 10 kobiet doświadczających przemocy oraz prowadzeniu działań informacyjnych dotyczących możliwości przeciwdziałania temu zjawisku oraz sposobów reagowania i uzyskania stosowanej pomocy w instytucjach świadczących pomoc ofiarom przemocy.

W 2018 roku w gminie realizowano następujące projekty: „Postaw na aktywność – aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu gminy Pakość” (cel: zwiększenie potencjału społeczno-zawodowego 15 kobiet z terenu gminy, zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym, m.in. z powodu bezrobocia, poprzez rozwój instrumentów aktywnej integracji w oparciu o kontrakt socjalny), „Wakacyjne warsztaty twórcze” (cel: stworzenie 20 dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu gminy Pakość możliwości wielopłaszczyznowego twórczego rozwoju w okresie wakacji), „Wypożyczalnia sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego oraz wspomagającego – Etap I” (cel: zwiększenie dostępności usług zdrowotnych oraz stworzenie warunków do opieki domowej i poprawy stanu zdrowia mieszkańców gminy, w szczególności osób przewlekle chorych, starszych i niepełnosprawnych poprzez zapewnienie bezpłatnego dostępu do sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego).

W ramach realizowanych zadań Ośrodek przyznawał również świadczenia rodzinne. W latach 2015-2018 ogólna liczba udzielonych świadczeń ulegała wahaniom (14.796 w 2015 r., 16.169 w 2016 r., 16.170 w 2017 r., 15.052 w 2018 r.), podobnie jak liczba zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków rodzinnych (11.471 w 2015 r., 12.483 w 2016 r., 12.496 w 2017 r., 11.456 w 2018 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2015-2018

	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych				
liczba świadczeń	11.471	12.483	12.496	11.456
zasiłek pielęgnacyjny				
liczba świadczeń	2.764	2.655	2.605	2.575
świadczenia pielęgnacyjne				
liczba świadczeń	346	378	402	413
dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego				
liczba świadczeń	0	X	X	X
specjalny zasiłek opiekuńczy				
liczba świadczeń	146	166	155	156
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka				
liczba świadczeń	69	83	82	83
świadczenie rodzicielskie				
liczba świadczeń	X	404	430	369
ogółem				
liczba świadczeń	14.796	16.169	16.170	15.052
zasiłek dla opiekuna				
liczba świadczeń	412	347	262	180
jednorazowe świadczenie w wysokości 4.000 zł				
liczba świadczeń	X	X	1	0

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości.

W analizowanym okresie Ośrodek przyznawał również zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej

prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W latach 2015-2017 OPS wypłacił odpowiednio 412, 347 i 262 zasiłków dla opiekuna na łączną kwotę odpowiednio 212.663, 177.698 i 134.807 zł.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy OPS opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne. W latach 2015-2017 liczba tych składek systematycznie rosła (513 w 2015 r., 674 w 2016 r., 865 w 2017 r.), podobnie jak ich wartość (104.950 zł w 2015 r., 140.566 zł w 2016 r., 184.171 zł w 2017 r.).

Kolejną formę pomocy udzielaną przez Ośrodek stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2015-2017 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, była na zbliżonym poziomie (61 w 2015 r., 63 w 2016 r., 62 w 2017 r.), a w 2018 roku spadła (51). Liczba wypłaconych świadczeń w 2018 roku była mniejsza niż w latach 2015-2017 (1.163 w 2015 r., 1.165 w 2016 r., 1.135 w 2017 r., 961 w 2018 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2015-2018

	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	61	63	62	51
liczba wypłaconych świadczeń	1.163	1.165	1.135	961
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	445.640	455.240	455.810	395.390

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości.

W latach 2015-2018 OPS wypłacał również dodatki mieszkaniowe i energetyczne. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w gminie w latach 2015-2018

	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	233	212	182	149
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	2.247	2.037	1.798	1.371
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	404.102	368.782	318.824	253.131
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki energetyczne	157	144	124	104
wartość przyznanych dodatków energetycznych (w zł)	22.105	20.818	17.720	13.953

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości.

W latach 2015-2018 liczba gospodarstw domowych, którym przyznano dodatki mieszkaniowe, zmniejszała się z roku na rok (z 233 w 2015 r. do 149 w 2018 r.), podobnie jak liczba przyznanych dodatków (z 2.247 w 2015 r. do 1.371 w 2018 r.). W analizowanym okresie zmniejszała się również liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki energetyczne (ze 157 w 2015 r. do 104 w 2018 r.).

Pomoc i wsparcie rodzinom i dzieciom mieszkającym w gminie Pakość udzielają także inne podmioty wchodzące w skład infrastruktury socjalnej działającej na jej terenie i poza nim. Należą do nich m.in.: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu, Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny w Inowrocławiu, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Inowrocławiu oraz Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Jaksicach oraz funkcjonujące w gminie świetlice: Świetlica socjoterapeutyczna przy Szkole Podstawowej w Pakości, Świetlice opiekuńczo-profilaktyczne w Kościelcu i Radłowie oraz Świetlica środowiskowa „Słoneczko” przy Ośrodku Kultury i Turystyki w Pakości.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu udziela pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym dzieciom, w tym pozbawionym opieki i wychowania ze strony rodziców, rodzinom, osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym. Centrum realizuje zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny w Inowrocławiu jest placówką socjalizacyjną zapewniającą dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokajającą jego niezbędne potrzeby. Ośrodek prowadzi zajęcia wychowawcze, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym – odpowiednią rehabilitację i zajęcia specjalistyczne, kształcenie, wyrównywanie opóźnień rozwojowych i szkolnych, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny naturalnej, znalezienia rodziny przysposabiającej lub umieszczenia w rodzinnych formach opieki zastępczej, pracuje z rodziną dziecka, organizuje dla swoich wychowanków odpowiednie formy opieki w środowisku, grupy usamodzielniające oraz kontakt z rodzinami zaprzyjaźnionymi.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Inowrocławiu świadczy bezpłatną i anonimową pomoc osobom, rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Pomoc ma na celu

zapobieganie przejścia kryzysu w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Ośrodek świadczy pomoc ofiarom przemocy i innych przestępstw, w sytuacji kryzysów małżeńskich, rozwojowych i problemów wychowawczych; osobom, które straciły bliskich, pracę; ofiarom klęsk żywiołowych; osobom bezdomnym.

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Jaksicach udziela specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy domowej w zakresie interwencyjnym, prawnym, socjalnym i terapeutycznym służącej bezpieczeństwu i ochronie ofiar przemocy, czasowej izolacji od źródeł kryzysu oraz skutecznej i intensywnej pomocy interwencyjnej. Ośrodek m.in. zapewnia schronienie i ochronę ofiarom przemocy; udziela pomocy psychologicznej, medycznej i wsparcia; prowadzi grupy terapeutyczne i konsultacje wychowawcze.

Świetlica socjoterapeutyczna przy Szkole Podstawowej im. Powstańców Wielkopolskich w Pakości realizuje zadania profilaktyczno-wychowawcze, integracyjne, organizuje imprezy okolicznościowe i wypoczynkowe. Z kolei świetlice opiekuńczo-profilaktyczne w Radłowie i Kościelcu są placówkami wsparcia dziennego adresowanymi do dzieci z rodzin mających trudności w wypełnianiu zadań opiekuńczo-wychowawczych. Działalność placówek ma na celu integrację dzieci oraz ich rodzin ze środowiskiem oraz wykształcenie umiejętności zachowania się w środowisku. Dzieci otrzymują pomoc w nauce oraz organizację czasu wolnego.

Świetlica „Słoneczko” jest miejscem dziennego pobytu dla uczniów szkoły podstawowej, którzy wymagają wsparcia i pomocy w czasie wolnym od zajęć szkolnych. Wychowankami świetlicy są dzieci pochodzące ze środowisk z zaburzoną strukturą rodziny. Najczęściej niezaradność rodziców w opiece i wychowaniu dzieci łączy z innymi dysfunkcjami: nadużywaniem alkoholu, zaburzeniami systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, bezrobociem, przemocą, problemem w pełnieniu ról rodzicielskich czy niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego. W placówce prowadzone są w szczególności następujące działania: sprawowanie opieki dziennej nad dzieckiem polegającej na wspomaganie i uzupełnianiu niektórych funkcji rodziny, udzielanie indywidualnej pomocy pedagogicznej w sytuacjach konfliktowych, kryzysach rodzinnych i szkolnych, udzielanie pomocy dydaktycznej, prowadzenie stałej pracy z rodziną dziecka i rodziny oraz podejmowanie współpracy z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

4. ANALIZA SWOT

Przeprowadzona na potrzeby niniejszego dokumentu analiza SWOT posłużyła identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu wspierania rodziny oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwoliła oszacować potencjał, jakim gmina dysponuje w tym obszarze oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom rodzin i dzieci mieszkających na jej terenie.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zapewnianie rodzinom dostępu do poradnictwa specjalistycznego ▪ dostępność w gminie grup i ośrodków wsparcia ▪ wysokie kwalifikacje zawodowe pracowników socjalnych (specjalizacja II stopnia w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie) ▪ posiadanie przez pracowników socjalnych uprawnień w zakresie terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach ▪ zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ dostateczny dostęp do opieki przedszkolnej w gminie ▪ odpowiednia dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie ▪ dobry dostęp do placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży w gminie; funkcjonowanie w gminie Świetlicy „Słoneczko” w Pakości, Świetlic opiekuńczo-profilaktycznych w Kościelcu i Radłowie, Świetlicy socjoterapeutycznej w Pakości oraz świetlic wiejskich ▪ funkcjonowanie w gminie Punktu konsultacyjnego ds. uzależnień oraz Zespołu Interdyscyplinarnego 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ słabo rozwinięta sieć grup samopomocowych dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci ▪ brak w gminie animatorów środowiskowych ▪ słaba współpraca z kuratorami zawodowymi dla nieletnich ▪ brak w gminie opieki dla dzieci do lat 3 ▪ niewystarczająca liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży ▪ brak w gminie interwencyjnego miejsca noclegowego dla ofiar przemocy ▪ brak grup wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie ▪ nieodpowiednia dostępność specjalistycznej opieki medycznej w gminie ▪ deficyt miejsc pracy w gminie ▪ niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie ▪ deficyt podmiotów ekonomii społecznej w gminie

<p>ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ posiadanie bogatej oferty alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży ▪ funkcjonowanie w gminie Stowarzyszenia na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny „Kraina Rozwoju” oraz Parafii Rzymsko-Katolickiej pw. Św. Bonawentury w Pakości ▪ funkcjonowanie w gminie klubów, zrzeszeń i zespołów sportowych ▪ dostępność procedur dotyczących m.in. odbierania dziecka z rodziny ▪ rozwijanie wsparcia stypendialnego dla uczniów w gminie ▪ opracowywanie i realizowanie licznych projektów, m.in. projektów partnerskich na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin, w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej ▪ podejmowanie współpracy z lokalnymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, w tym z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Inowrocławiu ▪ upowszechnianie wśród rodzin dotkniętych bezrobociem ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży ▪ angażowanie w wolontariat dzieci i młodzieży 	
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ skoordynowane działania instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców ▪ kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu

- możliwość uzyskania dofinansowania na zatrudnienie asystenta rodziny
- możliwość wspierania rodzin wielodzietnych poprzez przyznawanie Kart Dużej Rodziny
- możliwość kontynuowania w gminie nauki na poziomie ponadpodstawowym
- funkcjonowanie Ośrodka Wspierania Dziecka i Rodziny w Inowrocławiu
- możliwość pozyskiwania środków pozabudżetowych na działania wspierające rodziny
- poszukanie nowych form spędzania czasu dla całych rodzin
- zapewnienie stałej opieki psychologicznej dla rodzin w kryzysie
- duży potencjał organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży w regionie
- dalszy rozwój wolontariatu
- stałe szkolenie i podnoszenie kompetencji przez pracowników socjalnych
- rozwój grup samopomocowych
- promocja zdrowego stylu życia
- wspieranie zachowań abstynenckich wśród młodzieży oraz przeciwdziałanie rozwojowi zachowań patologicznych
- dostępność placówek leczenia uzależnień w Inowrocławiu, Świeciu i Bydgoszczy oraz Punktów Konsultacyjno-Diagnostycznych w Toruniu i Bydgoszczy
- funkcjonowanie Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Inowrocławiu oraz Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Jaksicach

społecznym

- osłabienie więzi rodzinnych i rozpad rodzin
- rozpad więzi społecznych
- słaby rozwój rodzicielstwa zastępczego
- rosnące zagrożenie uzależnieniami i przemocą, w tym wśród dzieci i młodzieży
- dalszy odpływ ludzi młodych, wykształconych do jednostek miejskich
- niewymierny system przymusowego leczenia odwykowego
- relatywnie niska liczba osób wyleczonych z uzależnień w gminie
- długi okres oczekiwania na pobyt stacjonarny na oddziale leczenia uzależnień
- obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej
- zwiększająca się liczba rodzin wymagających interwencji z powodu przemocy w rodzinie
- rosnąca liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych oraz objęcia działaniami korekcyjno-edukacyjnymi
- ograniczone instrumenty prawne w rozwiązywaniu problemów uzależnień
- niski poziom motywacji do poprawy swojej sytuacji wśród beneficjentów pomocy społecznej
- niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej, m.in. niski poziom finansowania zadań zleconych gminie
- niski poziom aktywności mieszkańców gminy w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych

▪ dalsza współpraca z PUP w Inowrocławiu w zakresie działań służących aktywizacji osób bezrobotnych z gminy▪ kontynuacja działań na rzecz poprawy jakości życia w gminie, w tym zwiększenia zatrudnienia wśród osób pozostających bez pracy▪ dalsze pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny (m.in. z MRPiPS)	

5. INSTYTUCJE I ORGANIZACJE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ RODZINY I DZIECKA

W gminie Pakość oraz w jej sąsiedztwie funkcjonują różnorodne instytucje i organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny i dziecka. W obszarze oświaty funkcjonuje kilka placówek. Do przedszkoli i szkół należą: Przedszkole Publiczne w Pakości, Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Pakości, Szkoła Podstawowa im. Ewarysta Estkowskiego w Pakości, Zespół Placówek Oświatowych w Kościelcu (Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej, Przedszkole „Ziarenko”) oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Pawła II w Kościelcu. W gminie działa Uniwersytet Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy, Filia w Pakości.

Dzieci i młodzież oraz ich rodzice i nauczyciele z gminy mają również możliwość korzystania z oferty placówek funkcjonujących w Inowrocławiu. Jedną z nich jest Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, która świadczy specjalistyczną pomoc psychologiczno-pedagogiczną dzieciom, młodzieży, ich rodzicom i nauczycielom. Istotny punkt działalności Poradni stanowią zajęcia socjoterapeutyczne adresowane do dzieci i młodzieży z zaburzeniami w zachowaniu, mających trudności w nawiązywaniu kontaktów z rówieśnikami, z niską samooceną, nieśmiały, nieradzących sobie ze stresem, sprawiających problemy w emocjonalnym i społecznym funkcjonowaniu, agresywnych.

Działalność kulturalną na terenie gminy prowadzą Ośrodek Kultury i Turystyki oraz Biblioteka Publiczna w Pakości. Ośrodek zajmuje się w szczególności edukacją kulturalną i wychowaniem poprzez sztukę, gromadzeniem, ochroną i udostępnianiem dóbr kultury, tworzeniem warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, rozbudzaniem

i zaspokajaniem potrzeb kulturalnych, promowaniem lokalnych twórców oraz tworzeniem warunków do aktywnego spędzania czasu wolnego oraz popularyzacji walorów rekreacji ruchowej i turystyki. Placówka oferuje dzieciom i młodzieży zajęcia plastyczne, wokalne i taneczne oraz sportowe w sekcji karate. Z kolei Biblioteka zajmuje się zaspokajaniem potrzeb czytelniczych i informacyjnych mieszkańców gminy oraz gromadzeniem materiałów na temat regionu. Placówka podejmuje działania promujące czytelnictwo i kulturę, m.in. organizując spotkania z ciekawymi ludźmi. Jest także organizatorem wystaw, m.in. przedmiotów codziennego użytku pt. „Jak za dawnych lat” oraz konkursów literackich i plastycznych. Stałą ofertę Biblioteki stanowią adresowane głównie do dzieci i młodzieży „Wakacje w bibliotece”, „Ferie w bibliotece” oraz lekcje biblioteczne.

Działalność kulturalną w gminie wzbogaca oferta świetlic wiejskich, będących miejscem integracji lokalnej społeczności. Odbywają się w nich zebrania wiejskie, zajęcia rozrywkowe i sportowe oraz imprezy okolicznościowe. Świetlice znajdują się w następujących miejscowościach: Ludwiniec, Radłowo, Rycerzewko, Rycerzewo i Wielowieś.

Działalność na rzecz dzieci i młodzieży w gminie prowadzą także zajmujące się upowszechnianiem sportu i rekreacji zespoły i kluby sportowe. Należą do nich m.in.: Klub Sportowy „Notecianka” Pakość, Miejsko-Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Pakości, Ludowy Zespół Sportowy Wielowieś, Ludowy Zespół Sportowy Kościelec, Ludowy Zespół Sportowy Radłowo, Ludowy Uczniowski Klub Sportowy przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Kościelcu, Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Sokół” w Pakości oraz Dance & Fight Club Pakość. Korzystają one z dostępnej na terenie gminy infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, na którą składają się: Stadion Miejski im. Mariana Malinowskiego w Pakości, sala gimnastyczna w Ośrodku Kultury i Turystyki w Pakości, dwa Kompleksy boisk „Orlik” w Pakości, Park Kulturowy – Kalwaria Pakoska w Pakości, sala gimnastyczna i boisko szkolne przy Gimnazjum im. Ewarysta Estkowskiego w Pakości, boisko piłkarskie LZS Kościelec, boisko piłkarskie LZS Radłowo, boisko piłkarskie LZS Wielowieś, plac zabaw dla dzieci w Pakości oraz plaża nad Jeziorem Pakoskim.

Zagospodarowaniem czasu wolnego dzieci i młodzieży z gminy (w szczególności pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych) zajmują się także funkcjonujące na jej terenie świetlice: Świetlica terapeutyczna przy Szkole Podstawowej w Pakości, Świetlice opiekuńczo-profilaktyczne w Kościelcu i Radłowie oraz Świetlica środowiskowa „Słoneczko” przy Ośrodku

Kultury i Turystyki w Pakości. Placówki są miejscami dziennego pobytu dla dzieci i młodzieży, m.in. pochodzących z rodzin z zaburzoną strukturą, w których obok niezaradności rodziców w opiece i wychowaniu dzieci, występują takie problemy, jak: nadużywanie alkoholu, zaburzenia systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, bezrobocie, przemoc, problem w pełnieniu ról rodzicielskich czy niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego. W świetlicach prowadzone są w szczególności następujące działania: sprawowanie opieki dziennej nad dzieckiem polegającej na wspomaganium i uzupełnianiu niektórych funkcji rodziny, udzielanie indywidualnej pomocy pedagogicznej w sytuacjach konfliktowych, kryzysach rodzinnych i szkolnych, udzielanie pomocy dydaktycznej, prowadzenie stałej pracy z rodziną dziecka i rodziny oraz podejmowanie współpracy z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Opiekę zdrowotną w gminie świadczy Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medicus” Sp. jawna w Pakości, Niepubliczny Zakład Rehabilitacji Leczniczej „Rehdul” Ryszard Dulęba w Pakości oraz Gabinet Stomatologiczny „Tworkowscy Stomatologia” w Pakości. Świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych dla mieszkańców gminy realizuje Szpital Wielospecjalistyczny im. dr Ludwika Błażka w Inowrocławiu.

Profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień i przemocy w rodzinie zajmują się z kolei: działające w Pakości – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt konsultacyjny ds. uzależnień, terapeuci dla dorosłych i dzieci z problemem alkoholowym, Grupa wsparcia dla współuzależnionych, Grupa Anonimowych Alkoholików „Odważa”, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Ośrodek Pomocy Społecznej, Świetlica środowiskowa „Słoneczko”, Świetlica terapeutyczna przy Szkole Podstawowej w Pakości, a także Świetlice opiekuńczo-profilaktyczne w Kościelcu i Radłowie, gminne placówki oświatowe oraz funkcjonujące poza gminą – Ośrodek Profilaktyki, Wczesnej Terapii Uzależnień i Opieki nad Nietrzeźwymi w Inowrocławiu, Odwykowo-Psychiatryczny Ośrodek Leczniczy Grabicz i Karnowski i Partnerzy Psychiatry, Spółka Partnerska w Inowrocławiu, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Inowrocławiu, Ośrodek Psychoterapii i Psychoedukacji „Kontakt” w Inowrocławiu, Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych, Oddział Leczenia Uzależnień w Świeciu, Państwowy Szpital Kliniczny Akademii Medycznej, Katedra i Klinika Psychiatrii, Oddział Leczenia Uzależnień w Bydgoszczy, Punkty Konsultacyjno-Diagnostyczne w Toruniu i Bydgoszczy, Ośrodek Interwencji Kryzysowej

w Inowrocławiu oraz Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Jaksicach.

Komisariat Policji w Pakości odpowiada za bezpieczeństwo publiczne w gminie, a sprawowaniem kurateli sądowej zajmuje się I i II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowniczej przy Sądzie Rejonowym w Inowrocławiu.

Jak już wspomniano szeroko rozumianą infrastrukturę socjalną działającą na rzecz rodziny i dziecka w gminie tworzą: Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości, Świetlica Środowiskowa „Stoneczko” przy Ośrodku Kultury i Turystyki w Pakości, Świetlica socjoterapeutyczna przy Szkole Podstawowej w Pakości oraz Świetlice opiekuńczo-profilaktyczne w Kościelcu i Radłowie, funkcjonujące w Inowrocławiu – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, a także znajdujący się w Jaksicach Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. Z kolei instytucją rynku pracy, która udziela wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem, jest Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu.

Jeśli chodzi o sektor pozarządowy, obok funkcjonujących w gminie zespołów i klubów sportowych, istotną rolę w zakresie wspierania rodziny i dziecka odgrywają: Stowarzyszenie na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny „Kraina Rozwoju” w Pakości, Stowarzyszenie „Pomocna dłoń” w Pakości, Stowarzyszenie Rozwoju Sołectwa Wielowieś w Gminie Pakość, Stowarzyszenie Przyjaciół Miasta i Gminy Pakość w Pakości, Kujawskie Stowarzyszenie „Otwarte drzwi” w Kościelcu oraz Stowarzyszenie Ochotnicza Straż Pożarna w Pakości.

IV. CELE I ZADANIA

Celem głównym Programu Wspierania Rodziny Gminy Pakość na lata 2019-2021 jest *rozwijanie zintegrowanego systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych*. Osiągnięcie tak sformułowanego celu wymaga wdrożenia wyznaczonych celów operacyjnych oraz zadań. Zostały one ujęte w przedstawionym poniżej w formie zestawień tabelarycznych harmonogramie, w którym uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, czas ich wdrożenia oraz wskaźniki monitoringowe.

Cel operacyjny 1. Podnoszenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny oraz promowanie jej prawidłowego modelu			
zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Doskonalenie form pracy socjalnej z rodziną	OPS	2019-2021	liczba osób objętych pracą socjalną
2. Zapewnienie większego dostępu do opieki ze strony asystenta rodziny	OPS, Urząd Miejski	2019-2021	liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych opieką
3. Ustanawianie, w razie potrzeby, rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń	OPS, Urząd Miejski, organizacje pozarządowe	2019-2021	liczba rodzin wspierających oraz liczba rodzin przez nie wspieranych
4. Zapewnienie szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, konsultacji, treningu umiejętności wychowawczych, terapii rodzinnej i mediacji	OPS, GKRPA, Punkt Konsultacyjny, PCPR, Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, organizacje pozarządowe	2019-2021	liczba osób objętych poszczególnymi formami wsparcia, w tym poradnictwem specjalistycznym
5. Tworzenie grup wsparcia dla rodzin, w tym samopomocowych dla osób samotnie wychowujących dzieci	OPS, organizacje pozarządowe	2019-2021	liczba grup wsparcia oraz liczba osób w nich uczestniczących

<p>6. Wzmacnianie więzi rodzinnych, m.in. poprzez organizowanie środowiskowych imprez integracyjnych</p>	<p>Urząd Miejski, OPS, placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne</p>	<p>2019-2021</p>	<p>liczba imprez oraz liczba osób w nich uczestniczących</p>
<p>7. Wspieranie interdyscyplinarne rodzin oraz zapewnienie dostępu do szkoleń dla osób mających świadczyć wsparcie interdyscyplinarne</p>	<p>OPS, GKRPA, Punkt Konsultacyjny, PCPR, Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki oświatowe, zakłady opieki zdrowotnej, Policja, Sąd Rejonowy, organizacje pozarządowe</p>	<p>2019-2021</p>	<p>liczba powołanych grup roboczych oraz liczba rodzin objętych wsparciem Interdyscyplinarnym, liczba szkoleń oraz liczba osób w nich uczestniczących</p>
<p>8. Opracowywanie i realizowanie środowiskowych programów i projektów na rzecz rodzin, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej</p>	<p>Jednostki organizacyjne gminy, w tym OPS i placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, organizacje pozarządowe</p>	<p>2019-2021</p>	<p>liczba programów i projektów oraz liczba osób nimi objętych</p>
<p>9. Zintegrowanie podejmowanych działań poprzez stałą współpracę podmiotów działających na rzecz rodziny</p>	<p>Jednostki organizacyjne gminy, w tym OPS, GKRPA, Punkt Konsultacyjny, placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, PCPR, Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, zakłady opieki zdrowotnej, Policja, Sąd Rejonowy, organizacje pozarządowe, kościół</p>	<p>2019-2021</p>	<p>liczba podmiotów współpracujących na rzecz rodziny</p>

Cel operacyjny 2. Wspieranie rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej			
zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Udzielanie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom ubogim	OPS, placówki oświatowe	2019-2021	liczba udzielonych świadczeń oraz liczba osób nimi objętych
2. Upowszechnianie wśród rodzin dotkniętych bezrobociem ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych, stażach i zatrudnieniu socjalnym	Urząd Miejski, OPS, Powiatowy Urząd Pracy	2019-2021	liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych różnymi formami wsparcia
3. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz rodzin ubogich oraz promowanie wśród rodzin zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw i samopomocy	OPS, Urząd Miejski, Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe	2019-2021	liczba akcji charytatywnych i promocyjnych
4. Udzielanie wsparcia dzieciom z rodzin ubogich, m.in. organizowanie dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, zapewnienie dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego	OPS, Urząd Miejski, placówki oświatowe, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, organizacje pozarządowe	2019-2021	liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem
5. Rozwijanie w gminie mieszkalnictwa komunalnego, w tym socjalnego	Urząd Miejski	2019-2021	liczba mieszkań komunalnych, w tym socjalnych

Cel operacyjny 3. Zaspakajanie potrzeb zdrowotnych rodziny oraz zapewnienie jej bezpieczeństwa publicznego			
zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Promowanie zdrowego stylu życia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej	Urząd Miejski, OPS, GKRPA, zakłady opieki zdrowotnej, placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	2019-2021	liczba przedsięwzięć z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej oraz liczba programów zdrowotnych
2. Zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki medycznej oraz zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego	Urząd Miejski, zakłady opieki zdrowotnej	2019-2021	liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi
3. Zwiększenie dostępności wsparcia dla rodzin z dziećmi dotkniętymi niepełnosprawnością, w tym w formie poradnictwa i rehabilitacji	OPS, Urząd Miejski, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, organizacje pozarządowe	2019-2021	liczba rodzin objętych poradnictwem oraz liczba osób objętych rehabilitacją
4. Monitorowanie rodzin zagrożonych i dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz podejmowanie działań zgodnie z uchwalonymi programami w tym zakresie	Urząd Miejski, OPS, GKRPA, Punkt Konsultacyjny, placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, PCPR, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, inne ośrodki wsparcia, placówki leczenia uzależnień, specjaliści, grupy samopomocowe, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, Policja, organizacje pozarządowe	2019-2021	liczba rodzin objętych monitoringiem, liczba rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz liczba osób objętych wsparciem

5. Prowadzenie działań profilaktyczno-informacyjnych i edukacyjnych z zakresu zapobiegania przestępczości	Urząd Miejski, Policja, placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	2019-2021	liczba przedsięwzięć profilaktyczno-informacyjnych i edukacyjnych
6. Rozwijanie systemu monitoringu miejskiego, patrołowanie i wizytowanie miejsc publicznych oraz poprawianie bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic i dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych	Urząd Miejski, Policja	2019-2021	stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze

Cel operacyjny 4.

Wspieranie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Podnoszenie jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt i programy nauczania	Urząd Miejski, placówki oświatowe	2019-2021	liczba nauczycieli i pedagogów doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe oraz liczba doposażonych placówek oświatowych
2. Zwiększenie dostępności opieki przedszkolnej w gminie m.in. poprzez uelastycznienie czasu pracy placówek przedszkolnych, oraz zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3	Urząd Miejski, placówki przedszkolne	2019-2021	liczba dzieci uczęszczających do placówek przedszkolnych oraz objętych opieką żłobka

<p>3. Organizowanie zajęć i spotkań profilaktyczno-wychowawczych i edukacyjnych oraz opracowywanie i realizowanie programów w tym zakresie</p>	<p>OPS, GKRPA, placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, Policja</p>	<p>2019-2021</p>	<p>liczba zajęć i spotkań oraz liczba osób w nich uczestniczących, liczba programów oraz liczba osób nimi objętych</p>
<p>4. Rozwijanie sieci i oferty (m.in. o elementy socjoterapii) placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym świetlic środowiskowych, terapeutycznych i opiekuńczo-profilaktycznych</p>	<p>Urząd Miejski, OPS, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży</p>	<p>2019-2021</p>	<p>liczba świetlic oraz liczba dzieci z nich korzystających</p>
<p>5. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, dofinansowanie udziału w wycieczkach, kulturze, sporcie i rekreacji, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym (stypendia, zasiłki szkolne)</p>	<p>Urząd Miejski, OPS, placówki oświatowe, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, wolontariusze</p>	<p>2019-2021</p>	<p>liczba przyznanych świadczeń oraz liczba osób objętych pomocą stypendialną i zasiłkami szkolnymi</p>
<p>6. Zwiększenie dostępności kształcenia dla dzieci niepełnosprawnych poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych, prowadzenie nauczania indywidualnego, likwidowanie barier architektonicznych, zapewnienie transportu i opieki w czasie przewozu do szkoły</p>	<p>Urząd Miejski, OPS, placówki oświatowe, PCPR</p>	<p>2019-2021</p>	<p>liczba grup i klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających, liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym, liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, liczba dzieci dowożonych do szkół</p>

7. Wzbogacanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych	Urząd Miejski, OPS, GKRPA, placówki oświatowe, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, organizacje pozarządowe	2019-2021	liczba organizowanych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych oraz liczba osób nimi objętych
8. Rozwijanie w gminie infrastruktury umożliwiającej dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego (w tym sportowo-rekreacyjnej) i zwiększenie jej bezpłatnej dostępności	Urząd Miejski, jednostki organizacyjne gminy	2019-2021	liczba nowych obiektów umożliwiających spędzanie czasu wolnego oraz liczba osób z nich korzystających
9. Upowszechnianie wolontariatu wśród dzieci i młodzieży	Urząd Miejski, jednostki organizacyjne gminy, wolontariusze	2019-2021	liczba wolontariuszy

Cel operacyjny 5.

Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej oraz umożliwienie im powrotu do rodzin biologicznych

zadania	realizatorzy/partnerzy	czas realizacji	wskaźniki monitoringowe
1. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej formie pieczy zastępczej	OPS, PCPR	2019-2021	liczba osób umieszczonych w pieczy zastępczej oraz wysokość środków na pokrycie ich pobytu
2. Podejmowanie współpracy z rodziną biologiczną w zakresie opracowania planu pracy zbieżnego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej	OPS, PCPR, koordynatorzy pieczy zastępczej i całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze	2019-2021	liczba opracowanych planów pracy oraz liczba dzieci powracających do rodzin biologicznych
3. Podejmowanie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej	OPS, PCPR, koordynatorzy pieczy zastępczej i całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze, w tym Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny	2019-2021	liczba podmiotów współpracujących na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej

V. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Pakość na lata 2019-2021 będą mieszkańcy gminy, w tym:

- rodziny mające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- rodziny niewydolne wychowawczo, wykazujące bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego i niezaradne życiowo,
- rodziny żyjące w ubóstwie, w tym dotknięte bezrobociem, oraz pochodzące z nich dzieci,
- osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień,
- osoby doświadczające przemocy w rodzinie i sprawcy przemocy w rodzinie,
- dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym,
- dzieci do lat 3.,
- dzieci i młodzież z niepełnosprawnością,
- dzieci i młodzież wychowująca się w ramach rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- dzieci i młodzież opuszczająca rodzinne i instytucjonalne formy pieczy zastępczej,
- rodzice zastępczy,
- kadra podmiotów, w tym instytucji i organizacji pozarządowych, zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinom, dzieciom i młodzieży.

VI. FINANSOWANIE PROGRAMU

Realizacja Programu Wspierania Rodziny Gminy Pakość na lata 2019-2021 będzie finansowana:

- z budżetu gminy,
- ze środków samorządu powiatowego,
- z dotacji z budżetu państwa na realizację zadań własnych gminy,
- z dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych gminie,
- z programów rządowych z zakresu wspierania rodziny,
- z funduszy zewnętrznych, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej,
- ze środków pozyskanych z innych źródeł.

Na realizację Programu w 2019 roku przewidziano w budżecie m.in. następujące środki finansowe: Rozdział 85504 – Wspieranie rodziny: 101.790 zł, w tym:

- Asystent rodziny: 56.790 zł,
- Piecza zastępcza: 45.000 zł.

Są to środki własne. Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości co roku otrzymuje dofinansowanie z programu „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” (środki zlecone); w 2019 roku dofinansowanie jeszcze nie zostało opublikowane/ogłoszone.

Wysokość środków finansowych na realizację Programu w latach 2020-2021 zostanie ujęta w przyjmowanej corocznie uchwale budżetowej Rady Miejskiej.

VII. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Koordynatorem realizacji Programu Wspierania Rodziny Gminy Pakość na lata 2019-2021 będzie Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Pakości. Sformułowane w dokumencie zadania będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Skuteczność wdrożenia Programu będzie m.in. zależała od posiadanych i pozyskanych środków finansowych na opracowanie i realizację projektów, które będą zgodne z przyjętymi w nim zadaniami. Poniżej zaprezentowano propozycję projektów przygotowanych w trakcie prac nad dokumentem przez przedstawicieli funkcjonujących w gminie instytucji i organizacji).

Projekt 1.

nazwa projektu	Wsparcie dla dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym
wnioskodawca projektu	Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci, Młodzieży i Rodziny „Kraina Rozwoju”.
partnerzy w realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości, ▪ Szkoła Podstawowa w Pakości.
cele projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podniesienie umiejętności komunikacji w języku angielskim i niemieckim, ▪ zwiększenie umiejętności logicznego myślenia, ▪ warsztaty usprawniające koncentrację dzieci i młodzieży, ▪ warsztaty doradztwa zawodowego.
beneficjenci projektu	Dzieci i młodzież.

Projekt 2.

nazwa projektu	„Warto pomagać...”
wnioskodawca projektu	Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci, Młodzieży i Rodziny „Kraina Rozwoju”
partnerzy w realizacji projektu	Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości.
cele projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ darmowa wizyta psychiatry, ▪ psychoterapia w miejscu zamieszkania.
beneficjenci projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ osoby dorosłe, ▪ dzieci i młodzież cierpiące na depresję, ▪ zaburzenia psychiczne.

Projekt 3.

nazwa projektu	Rodzinny Piknik „Stop przemocy”
wnioskodawca projektu	Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci, Młodzieży i Rodziny „Kraina Rozwoju”.
partnerzy w realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości, ▪ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pakości, ▪ Ośrodek Kultury i Turystyki w Pakości, ▪ Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Pakości, ▪ Szkoła Podstawowa im. Ewarysta Estkowskiego w Pakości, ▪ Komisariat Policji w Pakości.
cele projektu	Promowanie właściwych wzorców rodzicielskich i akceptowanych społecznie postaw poprzez wspólną, rodzinną zabawę.
beneficjenci projektu	Mieszkańcy gminy, w szczególności pochodzący ze środowisk, w których występuje przemoc lub podejrzenie tego zjawiska.

Projekt 4.

nazwa projektu	Rodzina bez przemocy
wnioskodawca projektu	Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości.
partnerzy w realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pakości, ▪ Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, ▪ Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci, Młodzieży i Rodziny „Kraina Rozwoju”.
cele projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa relacji w rodzinach dotkniętych lub zagrożonych przemocą, ▪ wypracowanie właściwych wzorców rodzinnych i środowiskowych, ▪ udział w warsztatach profilaktycznych wspierających kompetencje rodzicielskie.
beneficjenci projektu	Mieszkańcy gminy, w szczególności pochodzący ze środowisk, w których występuje przemoc lub podejrzenie tego zjawiska.

Projekt 5.

nazwa projektu	Punkt Poradniczo-Konsultacyjny dla Sprawców i Ofiar Przemocy
wnioskodawca projektu	Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci, Młodzieży i Rodziny „Kraina Rozwoju”.
partnerzy w realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kuratorski Zespół Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Inowrocławiu, ▪ Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości.
cele projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wsparcie dla osób (kobiet, dzieci) doświadczających przemocy w rodzinie – warsztaty wyjazdowe, ▪ konsultacje dla sprawców przemocy, ▪ wsparcie psychologiczne dla ofiar przemocy.
beneficjenci projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ osoby doświadczające przemocy w rodzinie, ▪ sprawcy przemocy.

Projekt 6.

nazwa projektu	Gminny System Wsparcia Ofiar Przemocy w Rodzinie
wnioskodawca projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gmina Pakość, ▪ Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości.
partnerzy w realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pakości, ▪ Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, ▪ Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci, Młodzieży i Rodziny „Kraina Rozwoju”, ▪ Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Pakości, ▪ Szkoła Podstawowa im. Ewarysta Estkowskiego w Pakości, ▪ Komisariat Policji w Pakości.
cele projektu	Wypracowanie modelu wsparcia dla osób doświadczających przemocy poprzez zapewnienie dostępu do terapeutów, w tym psychologów, psychiatrów, pedagogów, prawników.
beneficjenci projektu	Mieszkańcy gminy, w szczególności pochodzący ze środowisk, w których występuje przemoc lub podejrzenie tego zjawiska.

Monitoring Programu, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji na temat realizowanych bądź zrealizowanych już zadań, będzie prowadzony corocznie. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych zadań zmierza w słusznym kierunku. Monitoring Programu dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jego ewaluacji, która dotyczy oceny efektów wdrożenia wyznaczonych zadań.

Do oceny wdrożenia sformułowanych w Programie zadań zostaną wykorzystane wyznaczone w dokumencie wskaźniki monitoringowe.

W terminie do 31 marca każdego roku Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej przedstawi Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji Programu wraz z rocznym sprawozdaniem z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Sprawozdanie zostanie sporządzone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów biorących udział w realizacji Programu.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Zasoby ankietowanych placówek oświatowych	8
Tabela 2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2015-2018	21
Tabela 3. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2015-2018.....	23
Tabela 4. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2015-2018	27
Tabela 5. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2015-2018	28
Tabela 6. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w gminie w latach 2015-2017 ...	28

Wykresy:

Wykres 1. Warunki życia w gminie	12
Wykres 2. Problemy najczęściej dotykające rodziny zamieszkujące w gminie	13
Wykres 3. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie	14
Wykres 4. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie.....	15
Wykres 5. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?.....	15
Wykres 6. Negatywne zjawiska społeczne, na które narażone są dzieci i młodzież w gminie.	16
Wykres 7. Problemy występujące w rodzinie, które są najczęstszymi przyczynami negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z gminy	17
Wykres 8. Problemy występujące w środowisku lokalnym, które są najczęstszymi przyczynami negatywnych zjawisk społecznych wśród dzieci i młodzieży z gminy	17
Wykres 9. Działania mogące być odpowiedzią na problemy, z którymi zmagają się dzieci i młodzież w gminie	18
Wykres 10. Osoby w gminie, którym w latach 2015-2018 udzielono pomocy i wsparcia	20
Wykres 11. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, którym w latach 2015-2018 przyznano świadczenie.....	20

Wykres 12. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, którym w latach 2015-2018 przyznano świadczenie pieniężne	20
Wykres 13. Rodziny i osoby w rodzinach w gminie, którym w latach 2015-2018 przyznano świadczenie niepieniężne	20
Wykres 14. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2015-2018 (liczba osób w rodzinach)	22